Eğitim ve Bilim

Orijinal Makale

Cilt 51 (2026) Sayı 225 1-18

48-72 aylık çocukların baba katılımı ile etkileşimli akran oyun davranışlarının incelenmesi

Duygu Çetingöz [1], Endam Düzyol Türk [2], Neriman Aral [3]

Öz

Bu çalışmanın amacı, 48–72 aylık çocukların etkileşimli akran oyun davranışları üzerinde babaların katılım düzeylerinin ve bazı demografik özelliklerin etkisini incelemektir. Araştırmaya Türkiye'den 328 çocuk ve onların babaları katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Baba Katılım Ölçeği ile Penn Etkileşimli Akran Oyunu Ölçeği – Ebeveyn Formu kullanılmıştır. Bulgulara göre, babaların katılım düzeyleri çocuğun cinsiyetine göre farklılık göstermemiştir. Ancak çocukların etkileşimli akran oyun davranışları incelendiğinde, kız çocuklarının oyun etkileşimi boyutunda anlamlı düzeyde daha yüksek puanlara sahip olduğu, erkek çocukların ise oyunun bozulması ve oyundan kopma boyutlarında daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Baba katılımı keyfi meşguliyet puanları açısından bakıldığında, bir kardeşi olan çocukların, üç veya daha fazla kardeşi olanlara kıyasla babalarıyla daha fazla etkileşim yaşadığı bulunmuştur. Benzer şekilde, iki kardeşi olan çocuklar da üç veya daha fazla kardeşi olanlara göre daha fazla tespit edilmiştir. Bu farklılıklara rağmen, çocukların etkileşimli akran oyun davranışları kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Annenin öğrenim düzeyinin yüksek olması durumunda ise, çocukların babalarının hem keyfi meşguliyetleri hem de temel bakım boyutlarında daha yüksek katılım gösterdiği ve çocukların oyun etkileşimi puanlarının da daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, babaların öğrenim düzeyinin yüksek olması da keyfi meşguliyet boyutunda daha yüksek baba katılımı ile ilişkilendirilmiştir. Günlük olarak çocuklarıyla daha fazla zaman geçiren babalar, keyfi meşguliyet, temel bakım, ilgi ve yakınlık boyutlarında daha yüksek puanlara sahip olmuştur. Günlük baba-çocuk oyun süresi ile çocukların etkileşimli akran oyun davranışları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Baba katılımının boyutları (keyfi meşguliyet, ilgi ve yakınlık, temel bakım) ile oyun etkileşimi boyutu arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur. İlgi ve yakınlık boyutu ile oyundan kopma boyutu arasında ise düşük düzeyde negatif bir ilişki saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Baba katılımı
Baba-çocuk ilişkisi
Akran etkileşimi
Okul öncesi dönem
Oyun davranışı

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 10.05.2024
Kabul Tarihi: 26.06.2025
Elektronik Yayın Tarihi: 31.01.2026

DOI: 10.15390/ES.2026.2501

[1] Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, İzmir, Türkiye, duygu.cetingoz@deu.edu.tr
[2] Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, İzmir, endam.duzyolturk@deu.edu.tr
[3] Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara, Türkiye, naral@ankara.edu.tr

Giriş

Gelişim açısından en kritik dönem olan okul öncesi dönem, başta ebeveynler olmak üzere çeşitli çevresel faktörlerden etkilenmekte ve bu durum çocukların kişilikleri üzerinde olumlu ya da olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Özellikle sosyal ve duygusal gelişim açısından ebeveynler, çocukların sağlıklı bir kişilik geliştirmelerinde ve çevreleriyle olumlu etkileşimler kurmalarında önemli bir rol oynamaktadır (Carneiro vd., 2019; Kandır ve Alpan, 2008). Bu etkili dönemde ebeveynlerle geçirilen zamanın niteliği gelişim açısından hayati öneme sahiptir ve bu sorumluluk yalnızca bir ebeveyne yüklenmemelidir. Okul öncesi dönemde babalar da anneler kadar çocuğun gelişimi ve eğitimi konusunda önemli sorumluluklar üstlenmektedir (Lin vd., 2019; McBride ve Rane, 1997). Ancak Türk toplumu da dahil olmak üzere birçok toplumda, çocukların bakım ve eğitiminden öncelikli olarak sorumlu kişi olarak anneler görülmektedir (Tezel Şahin ve Özbey, 2007). Oysa son yıllarda yapılan araştırmalar, hem annelerin hem de babaların çocukların bakım ve eğitim sürecine aktif olarak katılmalarının, sadece çocuğun gelişimine etkileşimli ve ortak katkılar sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda ebeveynler arasındaki ilişki üzerinde de olumlu etkiler yarattığını göstermektedir (Cabrera vd., 2018). Eğer hem anneler hem de babalar çocuklarının bakım ve eğitiminde birbirlerini tamamlayarak ve destekleyerek aktif rol üstlenirlerse, hem çocuklarıyla olan ilişkilerinde hem de birbirleriyle olan ilişkilerinde önemli kazanımlar elde edebilirler (Sullivan vd., 2020; Tezel Şahin ve Özbey, 2007).

Yaklaşık 20 yıl öncesine kadar aile katılımına yönelik yapılan çalışmaların çoğunda veriler ağırlıklı olarak annelerden toplanmaktaydı. Babaların katılımına ilişkin doğrudan onlardan veri toplanarak gerçekleştirilen araştırmalar ise oldukça sınırlıydı (Slaughter ve Nagoshi, 2020; Wilson ve Prior, 2011; Zanoni vd., 2013). Ancak babaların eğitime katılımı, annelerin katılımı kadar önemlidir (Bronte Tinkew vd., 2008; Cabrera vd., 2011; Jones, 2004). Okul öncesi yaştaki çocuklar babalarıyla zaman geçirmekten, onlarla fikir alışverişinde bulunmaktan ve yeni şeyler öğrenmekten keyif almaktadır (Uzun ve Baran, 2019). Ayrıca bu dönemde babalarının desteğini alan çocukların, gelişim ve eğitimleri için gerekli olan bilgi, beceri ve duygusal desteği etkili bir şekilde edindikleri gözlemlenmiştir (Uzun ve Baran, 2019; Zhang vd., 2021). Bu bulgular, çocukların gelişiminde hem annelerin hem de babaların rollerinin bütüncül bir bakış açısıyla ele alınması gerektiğini ve özellikle babaların eğitim süreçlerine daha aktif katılımının desteklenmesinin çocukların çok yönlü gelişimine anlamlı katkılar sağlayabileceğini ortaya koymaktadır.

Baba ile çocuk arasında erken yaşlardan itibaren kurulan olumlu ilişkiler, çocukların iyi oluşlarının çeşitli yönlerini, problem çözme becerilerini ve akademik, sosyal ve duygusal yetilerini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Coyl Shepherd ve Newland, 2013). Araştırmalar, ilgili babaların çocukların bilişsel becerileri, sosyal-duygusal yeterlilikleri ve akran ilişkileri üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermektedir (Veríssimo vd., 2011; Xu vd., 2020). Etkileşimli oyun gibi çocukların akran ilişkilerini olumlu yönde etkileyen etkinlikler, ebeveyn katılımının önemini ortaya koymakta ve hem annelerin hem de babaların çocuklarının etkinliklerine katılımını gerekli kılmaktadır. Ebeveyn katılımı sayesinde oyun, aile yaşamının bütünleyici bir parçası haline gelmekte, bu yapının beslenmesine ve şekillenmesine katkı sunmaktadır (Schneider vd., 2022; Tamis LeMonda vd., 2002). Robinson ve diğerleri (2021) tarafından yürütülen çalışma, baba-çocuk arasındaki oyun etkileşimlerinin çocukların duygusal düzenleme becerileri ve sosyal yeterlilikleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Söz konusu çalışmada, babaların genellikle daha fiziksel ve uyarıcı oyun türlerine yöneldikleri ve bu etkileşimlerin çocukların duygularını düzenlemeleri ve sosyal becerilerini geliştirmeleri üzerinde olumlu etkiler sağladığı belirtilmiştir. Bu oyun temelli etkileşimler, yalnızca baba-çocuk bağlarını güçlendirmekle kalmayıp, aynı zamanda çocukların olumlu akran ilişkileri kurmaları için gerekli becerileri uygulamaları ve geliştirmeleri adına bir zemin oluşturmaktadır. Ayrıca, bu oyun deneyimlerinin niteliği, çocukların sosyal gelişiminde daha olumlu sonuçlarla ilişkilendirilmiş olup, oyunun destekleyici ve duyarlı bir biçimde gerçekleştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, babaların çocuklarının yaşamına aktif olarak katılması, onların sosyal ve duygusal becerilerinin gelişimini desteklemekte; bu becerilerin özellikle oyun ortamlarındaki akran etkileşimleri aracılığıyla pekiştirilmesini mümkün kılmaktadır (Robinson vd., 2021).

Evrensel bir özellik olan etkileşimli akran oyunu, tüm okul öncesi yaştaki çocuklar tarafından oynanmaktadır. Farklı yaşam tarzlarına ve kültürlere sahip çocuklar, doğal olarak birbirleriyle çeşitli oyunlar oynamaktadır (Edwards, 2021; Zigler vd., 2002). Oyun ortamındaki etkileşim, çocuğun sosyal davranışlarının belirleyicilerinden biridir (Sevinç, 2004). Çocuğun kişiliği oyun sırasında daha belirgin hale gelir (Seyrek ve Sun, 1991). Ayrıca oyun, çocuğun yetişkinlerle ve akranlarıyla kurduğu etkileşim biçimlerini belirlemede önemli bir araç olarak işlev görmekte olup (Pellegrini ve Smith, 1998; Shorer ve Leibovich, 2020), olumlu akran ilişkilerinin gelişimi için en uygun ortamlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Çocukların ebeveynleriyle kurduğu ilişkiler de oyun ortamındaki davranışlarının şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Stearns, 2019; Tamis LeMonda vd., 2002). Özellikle babaların çocuklarıyla geçirdikleri oyun zamanı, çocukların tüm gelişim alanlarını desteklemenin yanı sıra, onlara farklı bilgiler kazandırarak akran ilişkilerinin olumlu yönde gelişimine katkı sağlamaktadır (Işıkoğlu ve Bora İvrendi, 2008; Menashe Grinberg ve Atzaba Poria, 2017).

Türkiye'de okul öncesi dönemde baba katılımına yönelik gerçekleştirilen çalışmaların sayısı sınırlı olmakla birlikte (Kuzucu, 2011; Yoleri, 2022), son yıllarda bu konuda yapılan uluslararası araştırmalarda belirgin bir artış gözlemlenmektedir (Alabay, 2021; Arslan ve Demircioğlu, 2023; d'Orsi vd., 2023; Lamb ve Lewis, 2010; Pekel Uludağlı, 2017; Varol vd., 2023; Zhang vd., 2021). Bu nedenle Türkiye'de yapılan çalışmalar, uluslararası araştırmalara kıyasla sınırlı kalmaktadır. Bununla birlikte hem ulusal hem de uluslararası düzeyde etkileşimli oyun davranışlarına odaklanan çeşitli çalışmalar mevcuttur (Can Yaşar vd., 2019; Dunn, 2002; Karaca vd., 2020; Moustafa, 2021; Ross ve Howe, 2008; Torres vd., 2013; Uygun ve Kozikoğlu, 2019; Yokuş ve Konokman, 2019). Türkiye'de bu alanda yapılan araştırmalar, ağırlıklı olarak baba katılımının çocuk gelişiminin farklı alanları üzerindeki etkilerini incelemeye odaklanmıştır (Arslan ve Demircioğlu, 2023; Gürşimşek vd., 2007; Kuzucu, 2011). Literatürde baba katılımına ilişkin bazı derinlemesine incelemeler bulunsa da (Kuzucu, 2011; Yoleri, 2022), baba-çocuk ilişkisinin çocukların etkileşimli akran oyun davranışları üzerindeki etkisini özel olarak ele alan çalışmalar oldukça sınırlıdır (Attili vd., 2015; Karaca vd., 2019). Uluslararası literatür incelendiğinde, hem baba katılımını hem de etkileşimli akran oyun davranışlarını birlikte ele alan araştırma sayısının sınırlı olduğu görülmektedir (Downer ve Mendez, 2005; MacDonald ve Parke, 1984; Pettit vd., 1998; Suh, 2017; Torres vd., 2013). Ancak, şimdiye kadar Türkiye'de baba katılımı ile etkileşimli akran oyun davranışlarını eş zamanlı olarak inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Yapılan bir çalışmada, baba-çocuk arasındaki olumlu ilişkinin çocukların akran oyun davranışlarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir (MacDonald ve Parke, 1984). Aynı araştırmacılar tarafından iki yıl sonra yürütülen başka bir çalışmada ise, babaların günlük yaşamda çocuklarıyla gerçekleştirdikleri fiziksel oyunların, çocukların cinsiyet gelişiminde önemli bir rol oynadığı ortaya konmuştur (MacDonald ve Parke, 1986). Erken yaşlardan itibaren babaları tarafından desteklenen ve babalarıyla olumlu etkileşimler yaşayan çocukların, bilişsel, dilsel, sosyal ve duygusal becerilerinde artış gösterdikleri; bağımsızlık kazandıkları ve olumlu kişilerarası ilişkiler ile akademik başarılar sergiledikleri bulunmuştur (Gürşimşek vd., 2007).

Başka bir çalışmada, ev ortamında sık sık etkileşimli akran oyununa katılan çocukların daha az bozucu davranış sergiledikleri, oyundan daha az koptukları, yüksek motivasyona, bağımsızlığa, öğrenmeye karşı olumlu tutumlara ve dikkatlerini yoğunlaştırma becerisine sahip oldukları gözlemlenmiştir (Fantuzzo ve McWayne, 2002). Ayrıca, erken çocukluk döneminde babaların çocuklarıyla oynama sıklığı ve niteliği incelendiğinde, oyunun çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir (Amodia Bidakowska vd., 2020). McLean ve diğerleri (2023) ise yetişkinlerin oyunun anlamını yeterince kavrayamamasının, küçük çocukların oyun sürecine etkili bir şekilde katılımını ve oyun yoluyla öğrenme fırsatlarını en üst düzeye çıkarmasını engellediğini ortaya koymuştur.

Önceki çalışmalar, olumlu baba-çocuk ilişkilerinin çocukların sosyal ve duygusal gelişimini etkilediğini (Gürşimşek vd., 2007; MacDonald ve Parke, 1984, 1986) ve etkileşimli akran oyununun erken çocukluk gelişiminin çeşitli yönlerini desteklediğini ortaya koysa da (Amodia-Bidakowska vd., 2020; Fantuzzo ve McWayne, 2002; McLean vd., 2023), baba katılımı ile çocuğun etkileşimli akran oyun

davranışları arasındaki ilişkinin eşzamanlı ve doğrudan olarak incelendiği çalışmalar literatürde önemli ölçüde eksiktir. Mevcut araştırmaların büyük bir çoğunluğu ya yalnızca baba katılımına ya da yalnızca akran oyununa odaklanmaktadır; bu iki değişken arasındaki ilişkiyi, özellikle Türkiye bağlamında ele alan herhangi bir önceki çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, bu çalışmada 48-72 aylık çocukların baba katılım düzeyleri ile etkileşimli akran oyun davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Problem cümlesi "48-72 aylık çocukların bazı demografik özellikleri ile baba katılım düzeyleri ve etkileşimli akran oyun davranışları arasında ilişki var mıdır?" olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 48-72 aylık çocukların baba katılımı ve etkileşimli akran oyun davranışı düzeyleri nedir?
- 48-72 aylık çocukların baba katılım düzeyleri ve etkileşimli akran oyun davranışları üzerinde bazı değişkenlerin (cinsiyet, kardeş sayısı, anne-baba öğrenim düzeyi, babanın çocuk ile günlük oyun oynama süresi) etkisi var mıdır?
- Çocukların baba katılım düzeyleri ile etkileşimli akran oyun davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Baba katılım düzeyleri ile etkileşimli akran oyun davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanan bu çalışma, nicel bir araştırma yöntemi olan ilişkisel tarama modeli olarak tasarlanmıştır. Nicel araştırmalar, tümdengelimsel ölçme ve analizlere dayalı sonuçlar sunar (Watson, 2015). İlişkisel tarama modelinin amacı, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkilerin derecesini ve bu değişkenlerin nedenlerini ve sonuçlarını belirlemektir (Büyüköztürk vd., 2014).

Evren/Örneklem

Araştırmanın evrenini, İzmir il merkezinde yer alan bağımsız anaokullarına devam eden 48-72 aylık çocuklar ve onların babaları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi, basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olup, İzmir ilinin Buca, Konak ve Karşıyaka merkez ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı 9 bağımsız anaokuluna devam eden 328 çocuk ve babalarından oluşmaktadır.

Çocukların 172'si (%52,4) 48-60 ay aralığında, 156'sı (%47,6) ise 61-72 ay aralığındadır. Cinsiyet dağılımına bakıldığında, 169'u (%51,5) kız, 159'u (%48,5) erkektir. Kardeş sayısı açısından, 120 çocuk (%36,6) bir kardeşe, 167 çocuk (%50,9) iki kardeşe, 41 çocuk (%12,5) ise üç ve daha fazla kardeşe sahiptir. Okul öncesi eğitim süresi bakımından, 137 çocuk (%41,8) 0-1 yıl, 142 çocuk (%43,3) 1-2 yıl, 49 çocuk (%14,9) ise 2-3 yıl okul öncesi eğitime devam etmiştir.

Annelerin öğrenim düzeylerine bakıldığında, 38 çocuğun (%11,6) annesi ilkokul mezunu, 89'unun (%27,1) annesi lise mezunu ve 201'inin (%61,3) annesi üniversite mezunudur. Babaların öğrenim düzeyleri ise 40 baba (%12,2) ilkokul, 110 baba (%33,5) lise ve 178 baba (%54,3) üniversite mezunu olacak şekilde dağılmıştır. Babaların yaş dağılımı incelendiğinde, 220'si (%67,1) 20-40 yaş aralığında, 108'i (%32,9) ise 41 yaş ve üzerindedir. Günlük çocuklarıyla oyun oynama sürelerine göre babaların 89'u (%27,1) 0-30 dakika, 138'i (%42,1) 31-60 dakika ve 101'i (%30,8) 61 dakika ve üzeri süreyle çocuklarıyla oyun oynamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Baba katılımını belirlemek amacıyla, Sımsıkı ve Şendil (2014) tarafından geliştirilen Baba Katılım Ölçeği kullanılmıştır. Çocukların etkileşimli akran oyun davranışlarının niteliğini ölçmek için ise Fantuzzo ve diğerleri (1998) tarafından geliştirilen ve Türkçeye Ahmetoğlu ve diğerleri (2016) tarafından uyarlanan Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği – Ebeveyn Formu kullanılmıştır. Çocuklara ilişkin demografik bilgiler, araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır.

Baba Katılım Ölçeği, 36-72 ay aralığında çocuğu olan babaların, alt boyutlarda yer alan etkinliklere çocuklarıyla birlikte ne sıklıkta katıldıklarını değerlendiren beşli Likert tipi bir ölçektir. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır: Keyfi Meşguliyet (KM) (17 madde), İlgi ve Yakınlık (İY) (12 madde) ve Temel Bakım (TB) (8 madde). Toplam 37 maddeden oluşan ölçekten alınabilecek en düşük puan 37, en yüksek puan ise 185'tir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları Keyfi Meşguliyet boyutu için .89, Temel Bakım boyutu için .83, İlgi ve Yakınlık boyutu için .85 ve toplam puan için .92 olarak bulunmuştur (Sımsıkı ve Şendil, 2014).

Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği – Ebeveyn Formu, 40-82 ay aralığındaki çocukların oyun etkileşimlerine ilişkin ebeveyn değerlendirmeleri aracılığıyla, çocukların akranlarıyla sergiledikleri bağlamsal davranışları değerlendiren dörtlü Likert tipi bir ölçektir. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır: Oyun Etkileşimi (OE) (9 madde), Oyunun Bozulması (OB) (10 madde) ve Oyundan Kopma (OK) (10 madde). Toplam 29 maddeden oluşan ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları, Oyun Etkileşimi boyutu için .72, Oyunun Bozulması boyutu için .75 ve Oyundan Kopma boyutu için .68 olarak hesaplanmıştır (Ahmetoğlu vd., 2016).

Araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formunda çocuğun cinsiyeti, kardeş sayısı, anne ve babanın öğrenim düzeyi ile babanın çocukla günlük oyun süresi gibi değişkenler yer almaktadır.

Veri Toplama Süreci

Baba Katılım Ölçeği'nin ve Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği-Ebeveyn Formu'nun çalışmada kullanılması için ölçeği geliştiren ve uyarlayan kişilerle iletişime geçilerek gerekli izinler alınmıştır. Uygulama öncesinde Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 13/06/2023 tarihli toplantısında alınan 22 sayılı karar ile Etik Kurulu Onayı alınmıştır. Buca, Karşıyaka ve Konak'ta seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenen okulların okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler sonucunda rastgele sınıflar belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenleri araştırma hakkında bilgilendirilmiştir. Çalışmaya katılım gönüllük esasına dayalı olduğu için çalışmanın yapıldığı okullardaki ebeveynlere Ebeveyn Onam Formu ile Gönüllü Katılım Formu ulaştırılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden babaların çocukları uygulamaya dahil edilmiştir. Çocuklarına yönelik ölçek ve formları doldurmayı onaylayan ebeveynlere Baba Katılım Ölçeği, Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği-Ebeveyn Formu ve Kişisel Bilgi Formu dağıtılarak belirtilen tarihte teslim alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin incelenmesi ve istatistiksel çözümlemeler için IBM SPSS programı kullanılmıştır. Analiz öncesinde veri setinde kayıp değer ve uç değer incelemesi gerçekleştirilmiştir. Herhangi bir kayıp değer ve uç değere rastlanmamıştır. Tabachnick ve Fidell (2013) tarafından sosyal bilimler kapsamındaki araştırmalarda çarpıklık ve basıklık değerleri ±1.50 arasında; Büyüköztürk (2012) tarafından ±2.00 arasında dağılımın normal dağılım olarak kabul edilebileceği belirtilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde Baba Katılımı Ölçeği'nin ve Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği-Ebeveyn Formu'nun tüm alt boyutlarının normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Bu bağlamda parametrik testler uygulanmıştır. Çalışmada bağımsız örneklemler için t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), LSD testi, pearson korelasyon analizi uygulanmıştır.

Varsayımlar ve Sınırlılıklar

Bu çalışmada, babaların veri toplama araçlarına içten ve dürüst şekilde yanıt verdikleri ve çocuklarına ilişkin değerlendirmelerinin gerçek davranışları yansıttığı varsayılmıştır. Örneklem, İzmir ilinin üç merkez ilçesinde yer alan bağımsız anaokullarına devam eden çocuklar ve babalarıyla sınırlı tutulmuştur; bu durum, araştırma bulgularının genellenebilirliğini sınırlamaktadır.

Bulgular

48-72 aylık çocukların baba katılımı ve etkileşimli akran oyun davranışı düzeyleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Baba Katılımı ve Etkileşimli Akran Oyun Davranışı Düzeyleri

	n	Min	Max	Ortalama	ss
BAKÖ KM	328	24.00	85.00	61.24	13.11
BAKÖ İY	328	12.00	60.00	54.41	8.098
BAKÖ TB	328	8.00	40.00	28.67	8.10
PENN OE	328	9.00	36.00	26.03	4.90
PENN OB	328	10.00	28.00	14.42	3.26
PENN OK	328	10.00	35.00	15.58	4.12

Baba Katılım Ölçeği – Keyfi Meşguliyet (BAKÖ KM), Baba Katılım Ölçeği – İlgi ve Yakınlık (BAKÖ İY), Baba Katılım Ölçeği – Temel Bakım (BAKÖ TB), Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği – Oyun Etkileşimi (PENN OE), Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği – Oyunun Bozulması (PENN OB), Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği – Oyundan Kopma (PEAOE OK)

Tablo 1 incelendiğinde 48-72 aylık çocukların Baba Katılımı Ölçeği'nin alt boyutlarından aldıkları ortalamaların keyfi meşguliyet kapsamında 61.24, ilgi ve yakınlık kapsamında 54.41 ve temel bakım kapsamında 28.67 olduğu görülmektedir. Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği-Ebeveyn Formu'nun alt boyutlarından aldıkları ortalamaların oyun etkileşimi kapsamında 26.03, oyunun bozulması kapsamında 14.42 ve oyundan kopma kapsamında 15.58 olduğu saptanmıştır.

Tablo 2'de baba katılımı düzeyleri ve etkileşimli akran oyun davranışlarının alt boyut puanlarının cinsiyete göre bağımsız grup t testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 2. Baba Katılımının ve Etkileşimli Akran Oyun Davranışlarının Cinsiyete Göre Bağımsız Grup T Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	n	Ortalama	ss	t	sd	p
BAKÖ KM	Kız	169	61.38	13.12	.20	326	.84
	Erkek	159	61.09	13.15			
BAKÖ İY	Kız	169	54.28	8.29	-.31	326	.75
	Erkek	159	54.56	7.92			
BAKÖ TB	Kız	169	27.89	8.54	-1.80	326	.07
	Erkek	159	29.50	7.55			
PENN OE	Kız	169	26.54	4.62	1.98	326	.04
	Erkek	159	25.48	5.14			
PENN OB	Kız	169	14.05	3.03	-2.11	326	.04
	Erkek	159	14.81	3.46			
PENN OK	Kız	169	15.12	3.94	-2.10	326	.04
	Erkek	159	16.07	4.25			

Tablo 2'de görüldüğü gibi çocukların baba katılım düzeylerinin çocukların cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir (t=.84; .75; .07). Etkileşimli akran oyun davranışlarının ise oyun etkileşimi alt boyutunun kızların lehine anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Oyunun bozulması ve oyundan kopma alt boyutlarının ise erkeklerin lehine anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır (t= .04; .04; .04; p<.05).

Baba katılımı düzeylerinin ve etkileşimli akran oyun davranışlarının alt boyut puanlarının kardeş sayısına göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3. Baba Katılımının ve Etkileşimli Akran Oyun Davranışlarının Kardeş Sayısına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

					ANOVA						
***f*, $\bar{x}$, sd Değerleri**	**Kardeş Sayısı**	**n**	$\bar{x}$	**ss**	**Var. K.**	**KT**	**sd**	**KO**	***F***	***p***	**Fark***
BAKÖ KM	Bir	120	61.58	13.41	G.Arası	1996.03	2	998.01	5.98	.00	1-3
	İki	67	62.57	12.81	G.İçi	54237.94	325	166.89			2-3
	Üç ve üzeri	41	54.83	11.85	Toplam	56233.97	327				3-1 3-2
BAKÖ İY	Bir	120	54.22	8.36	G.Arası	167.90	2	83.95	1.28	.28	
	İki	67	54.96	8.14	G.İçi	21273.71	325	65.46			
	Üç ve üzeri	41	52.76	7.00	Toplam	21441.61	327				
BAKÖ TB	Bir	120	28.38	8.41	G.Arası	267.42	2	133.71	2.05	.13	
	İki	67	29.38	7.92	G.İçi	21203.36	325	65.24			
	Üç ve üzeri	41	26.61	7.69	Toplam	21470.78	327				
PENN OE	Bir	120	25.98	4.76	G.Arası	55.04	2	27.52	1.15	.32	
	İki	67	26.31	5.03	G.İçi	7791.71	325	23.97			
	Üç ve üzeri	41	25.02	4.75	Toplam	7846.75	327				
PENN OB	Bir	120	14.69	3.87	G.Arası	13.93	2	6.97	.65	.52	
	İki	67	14.26	2.91	G.İçi	3468.01	325	10.67			
	Üç ve üzeri	41	14.29	2.67	Toplam	3481.94	327				
PENN OK	Bir	120	16.13	4.37	G.Arası	91.80	2	45.90	2.74	.07	
	İki	67	15.06	4.00	G.İçi	5454.14	325	16.78			
	Üç ve üzeri	41	16.10	3.62	Toplam	5545.94	327				

*LSD Testi Sonuçları

Tablo 3'te 48-72 aylık çocukların keyfi meşguliyet puanlarında grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur (F=5.98; p<.05). Post-hoc analizlerde varyansların homojen olduğu saptanmış ve LSD testi uygulanmıştır (LF=.73; p>.05). Çocuklarda farklılığın, bir kardeş ile üç ve üzeri kardeş arasında bir kardeşin lehine p<.05 düzeyinde gerçekleştiği saptanmıştır. İki kardeş ile üç ve üzeri kardeş arasında ise iki kardeşi olan grubun lehine p<.05 düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar ise anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Çocukların baba katılım düzeylerinin ve etkileşimli akran oyun davranışlarının anne öğrenim düzeyine göre tek yönlü varyans analizi sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Baba Katılım Düzeylerinin ve Etkileşimli Akran Oyun Davranışlarının Anne Öğrenim Düzeyine Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

					ANOVA						
***f*, $\bar{x}$, sd Değerleri**	**Anne Öğrenim Düzeyi**	**n**	$\bar{x}$	**ss**	**Var. K.**	**KT**	**sd**	**KO**	***F***	***p***	**Fark***
BAKÖ KM	İlkokul/Ortaokul	38	55.45	15.04	G.Arası	2439.62	2	1219.81	7.37	.00	1-3
	Lise	89	59.21	12.28	G.İçi	53794.35	325	165.52			2-3
	Üniversite	201	63.23	12.68	Toplam	56233.97	327				3-1 3-2
BAKÖ İY	İlkokul/Ortaokul	38	52.05	11.94	G.Arası	241.55	2	120.78	1.85	.16	
	Lise	89	54.61	7.64	G.İçi	21200.06	325	65.23			
	Üniversite	201	54.78	7.34	Toplam	21441.61	327				
BAKÖ TB	İlkokul/Ortaokul	38	25.05	8.79	G.Arası	821.43	2	410.72	6.46	.00	1-3
	Lise	89	27.72	7.89	G.İçi	20649.34	325	63.54			2-3
	Üniversite	201	29.77	7.84	Toplam	21470.78	327				3-1 3-2
PENN OE	İlkokul/Ortaokul	38	23.26	5.42	G.Arası	331.91	2	165.95	7.18	.00	1-2
	Lise	89	26.22	4.62	G.İçi	7514.84	325	23.12			1-3
	Üniversite	201	26.46	4.77	Toplam	7846.75	327				2-1 3-1
PENN OB	İlkokul/Ortaokul	38	16.11	3.46	G.Arası	121.96	2	60.98	5.90	.00	1-2
	Lise	89	14.20	3.35	G.İçi	3359.98	325	10.34			1-3
	Üniversite	201	14.20	3.11	Toplam	3481.94	327				2-1 3-1
PENN OK	İlkokul/Ortaokul	38	16.39	4.22	G.Arası	28.99	2	14.50	.85	.43	
	Lise	89	15.42	4.41	G.İçi	5516.95	325	16.98			
	Üniversite	201	15.50	3.97	Toplam	5545.94	327				

* LSD Testi Sonuçları

Tablo 4 incelendiğinde baba katılımının keyfi meşguliyet ve temel bakım alt boyutları ile etkileşimli akran oyun davranışlarının oyun etkileşimi ve oyunun bozulması alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (F=7.37; 6.46; 7.18; 5.90; p<.05). Post-hoc analizlerde varyansların homojen olduğu saptanmış ve LSD testi uygulanmıştır (LF=.15; .81; .62; .21; p>.05). Baba katılımının keyfi meşguliyet ve temel bakım alt boyutlarında üniversite ile ilkokul/ortaokul ve lise arasında, anne öğrenim düzeyi üniversite olanların lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir. Etkileşimli akran oyun davranışlarının oyun etkileşimi alt boyutunda ilkokul/ortaokul ile lise ve üniversite arasında, anne öğrenim düzeyi lise ve üniversite olanların lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir (p<.05). Oyunun bozulması alt boyutunda ilkokul/ortaokul ile lise ve üniversite arasında, anne öğrenim düzeyi ilkokul/ortaokul olanların lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir (p<.05). Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar ise anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Tablo 5'te baba katılım düzeylerinin ve etkileşimli akran oyun davranışlarının baba öğrenim düzeyine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 5. Baba Katılım Düzeylerinin ve Etkileşimli Akran Oyun Davranışlarının Baba Öğrenim Düzeyine Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

					ANOVA						
***f*, $\bar{x}$, sd Değerleri**	**Baba Öğrenim Düzeyi**	**n**	$\bar{x}$	**ss**	**Var. K.**	**KT**	**sd**	**KO**	***F***	***p***	**Fark***
BAKÖ KM	İlkokul/Ortaokul	40	57.28	13.98	G.Arası	2299.74	2	1149.87	6.93	.00	1-3
	Lise	110	58.81	12.92	G.İçi	53934.23	325	165.95			2-3
	Üniversite	178	63.63	12.61	Toplam	56233.97	327				3-1 3-2
BAKÖ İY	İlkokul/Ortaokul	40	54.43	9.49	G.Arası	34.53	2	17.27	.26	.77	
	Lise	110	53.97	8.09	G.İçi	21407.08	325	65.87			
	Üniversite	178	54.69	7.80	Toplam	21441.61	327				
BAKÖ TB	İlkokul/Ortaokul	40	27.65	8.66	G.Arası	103.71	2	51.85	.79	.46	
	Lise	110	28.25	8.35	G.İçi	21367.07	325	65.74			
	Üniversite	178	29.16	7.83	Toplam	21470.78	327				
PENN OE	İlkokul/Ortaokul	40	24.93	5.29	G.Arası	72.23	2	36.12	1.51	.22	
	Lise	110	25.87	4.89	G.İçi	7774.52	325	23.92			
	Üniversite	178	26.37	4.80	Toplam	7846.75	327				
PENN OB	İlkokul/Ortaokul	40	15.13	3.24	G.Arası	22.60	2	11.30	1.06	.35	
	Lise	110	14.33	3.27	G.İçi	3459.34	325	10.64			
	Üniversite	178	14.32	3.26	Toplam	3481.94	327				
PENN OK	İlkokul/Ortaokul	40	16.45	4.58	G.Arası	35.38	2	17.69	1.04	.35	
	Lise	110	15.53	4.11	G.İçi	5510.55	325	16.96			
	Üniversite	178	15.42	4.01	Toplam	5545.94	327				

*LSD Testi Sonuçları

Tablo 5 incelendiğinde, 48-72 aylık çocukların baba öğrenim düzeylerinin baba katılımının keyfi meşguliyet alt boyutunda anlamlı farklılık yarattığı (F= 6.93; p<.05) görülmektedir. Varyansların homojen olması nedeniyle LSD testi uygulanmıştır (LF=.57; p>.05). Baba katılımının keyfi meşguliyet alt boyutunda üniversite ile ilkokul/ortaokul ve lise arasında, baba öğrenim düzeyi üniversite olanların lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<.05). Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar ise anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Araştırmaya dahil edilen çocukların baba katılımı düzeyleri ve etkileşimli akran oyun davranışlarının, babanın çocuk ile günlük oyun oynama süresine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6. Baba Katılım Düzeylerinin ve Etkileşimli Akran Oyun Davranışlarının Babanın Çocuk ile Günlük Oyun Oynama Süresine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

					ANOVA						
***f*, $\bar{x}$, sd Değerleri**	**Baba ile Oyun Süresi**	**n**	$\bar{x}$	**ss**	**Var. K.**	**KT**	**sd**	**KO**	***F***	***p***	**Fark***
BAKÖ KM	0-30 dk	89	53.53	12.83	G.Arası	8412.47	2	4206.23	28.59	.00	1-2 1-3
	31-60 dk	138	62.24	12.07	G.İçi	47821.51	325	147.14			2-1 2-3
	61 dk ve üzeri	101	66.67	11.57	Toplam	56233.97	327				3-1 3-2
BAKÖ IY	0-30 dk	89	52.20	9.06	G.Arası	655.35	2	327.68	5.12	.01	1-2 1-3
	31-60 dk	138	54.82	7.34	G.İçi	20786.26	325	63.96			2-1
	61 dk ve üzeri	101	55.81	7.86	Toplam	21441.61	327				3-1
BAKÖ TB	0-30 dk	89	26.40	9.06	G.Arası	736.58	2	368.29	5.77	.00	1-2 1-3
	31-60 dk	138	28.93	7.75	G.İçi	20734.20	325	63.80			2-1
	61 dk ve üzeri	101	30.31	7.27	Toplam	21470.78	327				3-1
PENN OE	0-30 dk	89	25.69	4.57	G.Arası	85.93	2	42.96	1.80	.17	
	31-60 dk	138	26.62	4.66	G.İçi	7760.82	325	23.88			
	61 dk ve üzeri	101	25.51	5.43	Toplam	7846.75	327				
PENN OB	0-30 dk	89	14.34	3.36	G.Arası	1.22	2	.61	.06	.94	
	31-60 dk	138	14.49	2.99	G.İçi	3480.72	325	10.71			
	61 dk ve üzeri	101	14.41	3.55	Toplam	3481.94	327				
PENN OK	0-30 dk	89	15.42	3.74	G.Arası	8.61	2	4.31	.25	.78	
	31-60 dk	138	15.77	3.92	G.İçi	5537.33	325	17.04			
	61 dk ve üzeri	101	15.47	4.70	Toplam	5545.94	327				

*LSD Testi Sonuçları

Tablo 6 incelendiğinde babanın çocuk ile günlük oyun oynama süresinin, baba katılımının tüm boyutlarında anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir (F=28.59; 5.12; 5.77; p<.05). Varyansların homojen olması nedeniyle LSD testi uygulanmıştır (LF=.53; .09; .07; p>.05). Baba katılımının keyfi meşguliyet alt boyutunda 61 ve üzeri ile 0-30 dakika ve 31-60 arasında 61 dakikadan fazla oyun oynayarak vakit geçiren grubun lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. 31-60 ile 0-30 dakika arasında da 31-60 dakika oyun oynayan grubun lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir. Baba katılımının temel bakım ve ilgi ve yakınlık alt boyutlarıda ise 31-60 ile 0-30 dakika arasında da 31-60 dakika oyun oynayan grubun lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. 61 ve üzeri ile 0-30 dakika arasında da 61 dakikadan fazla oyun oynayan grubun lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir (p<.05). Diğer grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıklar ise anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Çocukların baba katılımı düzeyleri ile etkileşimli akran oyun davranışları arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılan pearson korelasyon analizi sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Baba Katılım Düzeyleri le Etkileşimli Akran Oyun Davranışları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		PENN OE	PENN OB	PENN OK
BAKÖ KM	r	.38	-.04	-.09
	p	.00	.47	.12
	N	328	328	328
BAKÖ İY	r	.39	-.02	-.15
	p	.00	.68	.01
	N	328	328	328
BAKÖ TB	r	.31	.01	-.04
	p	.00	.92	.49
	N	328	328	328

Tablo 7'de görüldüğü üzere baba katılımının keyfi meşguliyet, ilgi ve yakınlık, temel bakım alt boyutları ile oyun etkileşimi arasında pozitif yönde orta düzeyde korelasyon tespit edilmiştir (r=.38; .39; .31; p<.05). Baba katılımının ilgi ve yakınlık alt boyutu ile oyundan kopma arasında ise negatif yönde düşük düzeyde korelasyon saptanmıştır (r=-.15; p<.05).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, 48-72 aylık çocukların etkileşimli akran oyun davranışlarının baba katılım düzeyleri ve bazı demografik özellikler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Baba katılım düzeylerinin çocukların cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği bulunmuştur. Çalışmamızla paralel olarak, literatürde cinsiyet değişkeninin baba katılımını etkilemediğini gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Deleş ve Kaytez, 2020; Paulson vd., 2010; Uzun ve Baran, 2019). Güncel araştırmalar, babaların çocuklarının gelişimine cinsiyet ayrımı gözetmeksizin katkı sağladıklarını da ortaya koymaktadır.

Çocukların etkileşimli akran oyun davranışlarına bakıldığında, oyun etkileşimi boyutunda kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu, oyun bozulması ve oyun kopukluğu boyutlarında ise erkekler lehine farklılık olduğu belirlenmiştir. Benzer bulgular, hem ulusal hem de uluslararası çalışmalarda da rapor edilmiştir; bu çalışmalarda da kız çocuklarının oyun etkileşim düzeylerinin erkek çocuklara kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir (Can Yaşar vd., 2019; Torres vd., 2013). Benzer şekilde, oyun bozulması düzeylerinin erkek çocuklarda daha yüksek olduğu da, çalışmamızla uyumlu olarak, önceki araştırmalarda belirlenmiştir (Karaca vd., 2020; Torres vd., 2013). Ayrıca Polenski (2001), erkek çocukların kızlara kıyasla daha fazla dışa vurumcu davranış problemleri sergilediğini belirtmiştir. Oyun etkileşimi, çocukların oyundaki güçlü yönlerini; yaratıcı davranışları ve diğer çocukları oyuna dahil etme gibi olumlu özellikleri yansıtır. Oyun bozulması, oyundaki akran etkileşimini engelleyen antisosyal davranışları temsil eder; çocuklar saldırgan ve öfkeli davranışlar sergileyebilirler. Oyun kopukluğu ise, çocukların akran oyunlarına katılmamasını ve içe dönük davranışlar sergilemelerini ifade eder (Fantuzzo vd., 1998). Bu özellikler sosyal becerilerle ilişkilidir. Okul öncesi dönemde kızların sosyal beceri düzeyleri açısından erkeklerden daha olumlu özellikler göstermesinin (Mercurio, 2003; Park ve Cheah, 2005) yoğun akran etkileşimini içeren oyun süreçlerini daha az sorunlu ve etkili sürdürdüklerini düşündürmektedir. Torres ve diğerleri (2013) okul öncesi dönemindeki çocuklarda baba katılımı ve akran oyun yeterliliğini inceledikleri çalışmalarında çoklu regresyon modelleri ile, erkek çocukların daha fazla oyun bozma ve daha az oyun etkileşimi sergileme eğiliminde olduğunu belirlemişlerdir. Bu bağlamda, çalışmanın sonuçları, literatürle benzer şekilde, kız çocuklarının etkileşimli akran oyunlarında erkek çocuklara kıyasla daha olumlu davranışlar sergilemelerinin beklendiğini göstermektedir.

Babaların keyfi uğraş puanları açısından, üç ve üzeri kardeşi olan çocuklara kıyasla, bir kardeşi olan çocuklar lehine bir farklılık belirlenmiştir. Ayrıca, üç ve üzeri kardeşi olanlara göre iki kardeşi olan çocuklar lehine de bir tercih söz konusudur. Bu bağlamda, çocuk sayısı azaldıkça, babaların çocuklarıyla birlikte boş zaman etkinlikleri yapma ve çeşitli oyunlara katılma düzeylerinin arttığı görülmektedir. Literatürde, çocuk sayısı arttıkça baba katılım oranlarında azalma olduğunu gösteren

çalışmalar bulunmaktadır (Mehall vd., 2009; Paquette vd., 2022; Sımsıkı ve Şendil, 2014). Keyfi uğraş, babaların çocuklarıyla oyun oynamasını ve boş zaman etkinliklerine katılmasını içermektedir (Sımsıkı ve Şendil, 2014). Keyfi uğraş kapsamında oyun oynamak, sosyal bir davranıştır. Çocuk sayısının artmasıyla birlikte, evde çocukların oyun oynayabileceği birey sayısındaki artışın, çocukların kardeşleriyle oyun oynamasına yol açabileceği düşünülmektedir. Ancak kardeş sayısının, babaların çocuklarına ilgi gösterme, yakınlık kurma ve temel bakım sağlama davranışlarında bir değişikliğe neden olan bir faktör olmadığı vurgulanabilir. Bu bağlamda baba katılımının ilgi gösterme, yakınlık kurma ve temel bakım sağlama davranışlarının kardeş sayısı bakımından değişmemesinin bir başka nedeni babaların keyfi meşguliyete göre bu görev ve sorumlukları yerine getirmeyi daha öncelikli görmeleri şeklinde açıklanabilir.

Araştırma sonuçları, çocukların etkileşimli akran oyun davranışlarının kardeş sayısına göre farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, kardeş sayısının etkileşimli akran oyun davranışlarında farklılık yaratmadığını belirten literatürdeki çalışmalarla uyumludur (Moustafa, 2021; Uygun ve Kozikoğlu, 2019). Ancak, kardeş sayısının çocukların akran oyun davranışlarında değişikliklere yol açtığını öne süren çalışmalar da bulunmaktadır (Dunn, 2002; Ross ve Howe, 2008; Yokuş ve Konokman, 2019). Ross ve Howe (2008), kardeşler arasında gelişen ilişkilerin benzer şekilde çocukların akranlarıyla olan ilişkilerine ve oyunlarına da yansıyacağını ve yalnızca kardeş ilişkileri değil, ebeveyn-çocuk ilişkilerine de vurgu yapılmıştır. Ayrıca ebeveynlerin de kardeşler gibi çocukların akranlarıyla sosyal ilişkilerinde önemli bir rol oynadıklarını belirtmişlerdir. Literatürdeki farklılıkların, ev ortamındaki ebeveyn tutumlarındaki farklılıklara, ebeveyn katılım düzeylerine, kardeşler arasındaki iletişim ve etkileşim biçimlerine ve kültürel farklılıklara bağlı olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada da baba katılımda keyfi meşguliyette bir kardeşi olan çocuklar ve iki kardeşi olan çocuklar lehine bir farklılık belirlenmiş olması kardeş sayısının azlığından dolayı çocukların oyun süreçlerinde yaşayabileceği sosyal etkileşim davranışları eksikliğinin bu bulguda baba katılımı ile önlenebildiği şeklinde açıklanabilir. Bu nedenle çocukların etkileşimli akran oyun davranışlarının kardeş sayısına göre farklılık göstermediği düşünülmektedir. Ayrıca kardeşler arasında kurulan etkileşimli oyun davranışlarının gösterdiği özelliklerin de anlamlı farklılığın oluşmasını etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, annelerin öğrenim düzeylerinin yüksek olduğu çocukların, babaların keyfi uğraşlar ve birincil bakım gibi katılım alanlarında, ayrıca çocukların akran etkileşimli oyun davranışlarında (özellikle oyun etkileşimi boyutunda) daha yüksek puanlar aldığı bulunmuştur. Aynı şekilde, babaların öğrenim düzeylerinin yüksek olduğu çocukların da babaların keyfi uğraşlar katılımında daha yüksek puanlar aldığı sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde, yüksek öğrenim düzeyleri birincil bakım, oyunlara katılım ve baba katılımı ile pozitif ilişkilidir; bu bulgular önceki araştırmalarla da tutarlıdır (Craig, 2006; Ihmeideh, 2014; Mwoma, 2009; Sasaki vd., 2010). Çalışmamızda, oyun bozulması boyutunda ise, düşük öğrenim düzeyine sahip annelerin çocukları lehine bir fark bulunmuştur. Shafiq (2010) da benzer şekilde, yüksek annelik eğitiminin çocukların sosyal davranışlarını olumlu etkilediğini belirtmiştir. Nkwake (2009) ise, daha yüksek öğrenim düzeyine sahip ebeveynlerin daha fazla bilgiye sahip olduğunu ve çocuklarıyla daha güçlü ilişkiler kurduklarını bulmuştur. Bu bağlamda, bakım veren kişilerin öğrenim düzeyleri arttıkça, çocuk gelişimi ve bu gelişimin nasıl destekleneceği konusundaki bilgi düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Bu durum, baba katılımını ve çocukların akranlarıyla olan oyun davranışlarını olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca, öğrenim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin birbirlerini karşılıklı olarak etkileyip çocuklarına daha fazla ilgi gösterdikleri de söylenebilir.

Babaların çocuklarıyla günlük oyunlar oynayarak daha fazla zaman geçirdikleri gruplarda, baba katılımının keyfi uğraşlar, temel bakım ve ilgi ve yakınlık puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Levin ve Currie (2010), babalar ve çocuklar arasındaki iletişimin, küçük çocukların mutlu ve yaşamlarından memnun hissetmelerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Culp ve diğerleri (2000) yüksek baba katılımını, çocukların babaları tarafından kabul gördüklerine dair hislerinde artışla ilişkili olduğunu; bu konuda babaların oyun arkadaşı olma rolünün önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Ayrıca başka bir çalışmada daha yüksek baba katılımının, akranlarla daha fazla prososyal oyunla ilişkili

olduğu bulunmuştur (Torres vd., 2013). Çalışmamızda, babaların çocuklarıyla daha fazla zaman geçirerek oyun oynamalarının baba katılımını arttırdığına dair bulguya dayanarak, çocukların kendilerini değerli ve mutlu hissederek etkileşimli oyun davranışlarının olumlu özellikler göstermesinin bekleneceği söylenebilir. Ancak babaların çocuklarıyla günlük oyun oynama süreleri ile çocukların etkileşimli oyun davranışları arasında bir fark bulunmamıştır. Literatürün incelenmesi, babaların genellikle okul öncesi çocuklarla eğitimsel oyunlar oynadıklarını ve ilginç oyunlar, hikayeler veya deneylerle daha az ilgilendiklerini göstermektedir (Kutluana ve Şahan, 2021). Diğer bir çalışmada ise, babaların çocuklarıyla park/piknik, tiyatro/sinema gibi yerlere gittikleri ve spor yapıp alışveriş (oyuncak, kitap alma) gibi aktivitelerde bulundukları bulunmuştur (McWayne vd., 2013; Şahin vd., 2017). McWayne ve diğerleri (2013) meta analiz çalışmasındaki sonuçları babaların çocuklarıyla geçirdiği zaman, çocuğun gelişimini desteklemesi beklenen etkileşimli baba-çocuk etkinlikleriyle geçiriliyorsa, en az diğer faktörler kadar önemli bir rol oynayabilir şeklinde açıklamışlardır. Gerçekten de, çeşitli araştırmalarda olduğu gibi, babaların çocuklarıyla oynarken katıldıkları aktiviteler sınırlı olabilmektedir ve genellikle baba katılımı düzeyinde kalmaktadır. Bu çalışmada, babaların katılım süreleri, çocukların etkileşimli akran oyun davranışlarına yansımamıştır. Bu durum, babaların oyun oynarken sergiledikleri tutumlar ve roller, baba-çocuk ilişkisinin kalitesi, baba-çocuk birlikte geçirilen sürenin niteliği, sahip olunan çocuk sayısı ve çocukların gelişimsel özellikleri gibi çeşitli faktörlere bağlanabilir.

Bu çalışmada, baba katılımının keyfi uğraş, ilgi ve yakınlık, temel bakım ve oyun etkileşimi boyutları ile çocukların etkileşimli oyun davranışları arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Baba katılımının ilgi ve yakınlık boyutları ile oyun kopukluğu arasında ise negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Babalarından ilgi gören çocukların, akranlarıyla daha dışa dönük bir şekilde oyun oynama eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu konuda ilgili literatür incelendiğinde Downer ve Mendez (2005) Afrikalı Amerikalı babaların katılımını ve okul öncesi çocuklarının okula hazırlığını incelediği araştırmasında baba katılımının okul temelli eğitsel etkinlikler boyutu ile okula hazır oluşun etkileşimli oyun davranışları arasında olumlu yönde bir ilişki eğilimi belirlemişlerdir. Suh (2017) "Evlilik Doyumunun Çocuğun Akran Oyun Davranışı ve Problem Davranışları Üzerindeki Etkisi: Baba ve Annenin Ebeveynlik Davranışlarının Aracılık Edici Etkileri" adlı çalışmalarında çocuğun akran oyun davranışı babanın sıcak ebeveynlik davranışıyla açıklanmıştır. Baba ilgisinin ve babayla birlikte yaşanan olumlu oyun süreçlerinin çocuğun etkileşimli akran oyun davranışlarına yansıdığı söylenebilir. Pettit ve diğerleri (1998) çalışmalarında babaların çocuk-akran oyununa katılımı çocuklar için daha yüksek düzeyde sosyal yeterlilikle ilişkilendirilmiştir. Bir başka çalışmada babanın fiziksel oyunlarının, çocukların akran ilişkileriyle özellikle erkek çocuklar için pozitif ilişki gösterdiği belirlenmiştir (MacDonald ve Parke, 1984). Bu araştırmadan elde edilen sonuç ve ilgili literatür ışığında baba katılımının çocuğun kendini iyi hissetmesini sağladığı ve oyun süreçlerindeki etkileşimli davranışlar için olumlu rol model olarak çocuğun gelişimini desteklediği söylenebilir.

Bu çalışmada, çocukların etkileşimli akran oyun davranışları nicel araştırma yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Ancak bu konunun daha derinlemesine analiz edilebilmesi için gözlem ve görüşme gibi nitel yöntemlerden de yararlanılabilir. Baba katılımı ile etkileşimli akran oyun davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla farklı değişkenler de araştırmalara dahil edilebilir. Örneğin, oyun sürecinde babaların çocuklarıyla kurdukları etkileşimli oyun davranışları doğrudan gözlemlenebilir ve bu davranışlar farklı kültürel bağlamlarda karşılaştırmalı olarak incelenebilir. Her ne kadar son yıllarda baba katılımının çeşitli değişkenlerle ilişkisini ele alan nicel çalışmaların sayısı artmakta olsa da, baba katılımı ile çocuğun etkileşimli akran oyun davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların sayısı hâlâ sınırlıdır. Bu nedenle, gelecek çalışmalarda, bu tür araştırmaların nitel veya karma yöntemli desenlerle planlanması önerilmektedir. Çalışmamızda, ebeveynlerin öğrenim düzeyinin, hem baba katılımı hem de çocuğun oyun davranışları açısından anlamlı bir değişken olduğu saptanmıştır. Bu nedenle, çocuk gelişiminde olumlu baba katılımının önemine yönelik hem babalara hem annelere farkındalık kazandıracak eğitim programlarının geliştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, ebeveynlere yönelik müdahale programları oluşturulabilir ve baba katılımını içeren oyun temelli etkinlik programları, deneysel araştırmalarla tasarlanıp etkililiği test edilebilir.

Kaynakça

Ahmetoğlu, E., Acar, İ. H., & Aral, N. (2016). Reliability and validity study of penn interactive peer play scale-parent form (PIPPS-P). *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 11*(9), 31-52. https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9634

Alabay, E. (2021). Alternative ideas of preschool teacher candidates to increase father involvement. *Başkent University Journal of Education, 8*(1), 81-92.

Amodia Bidakowska, A., Laverty, C., & Ramchandani, P. G. (2020). Father-child play: A systematic review of its frequency, characteristics and potential impact on children's development. *Developmental Review,* 57, 100924. https://doi.org/10.1016/j.dr.2020.100924

Arslan, Z. G., & Demircioğlu, H. (2023). The impact of fathers' gender perspectives and involvement on children's resilience. *Early Child Development and Care, 193*(3), 417-431. https://doi.org/10.1080/03004430.2022.2096600

Attili, G., Vermigli, P., & Roazzi, A. (2015). Children's social competence, peer status, and the quality of mother-child and father-child relationships. *European Psychologist, 15*(1), 23-33. https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000002

Bronte Tinkew, J., Carrano, J., Horowitz, A., & Kinukawa, A. (2008). Involvement among resident fathers and links to infant cognitive outcomes. *Journal of Family Issues, 29*(9), 1211-1244. https://doi.org/10.1177/0192513X08318145

Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı.* Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri.* Pegem Akademi.

Cabrera, N. J., Fagan, J., Wight, V., & Schadler, C. (2011). Influence of mother, father, and child risk on parenting and children's cognitive and social behaviors. *Child Development, 82*(6), 1985-2005. https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2011.01667.x

Cabrera, N. J., Volling, B. L., & Barr, R. (2018). Fathers are parents, too! Widening the lens on parenting for children's development. *Child Development Perspectives, 12*(3), 152-157. https://doi.org/10.1111/cdep.12275

Can Yaşar, M., Kaya, Ü. Ü., Karaca, N. H., & Aral, N. (2019). Baba görüşlerine göre çocukların akran oyun davranışlarının incelenmesi. In *1. Uluslararası Oyun Kongresi-2019 bildiri özetleri kitabı* (pp. 7-23). Vizetek Yayıncılık.

Carneiro, A., Dias, P., Pinto, R., Baião, R., Mesquita, A., & Soares, I. (2019). Agreement and disagreement on emotional and behavioral problems in a sample of preschool-age children. *Journal of Psychoeducational Assessment*, *37*(2), 154-168. https://doi.org/10.1177/0734282917736392

Coyl Shepherd, D. D., & Newland, L. A. (2013). Mothers' and fathers' couple and family contextual influences, parent involvement, and school-age child attachment. *Early Child Development and Care, 183*(3-4), 553-569. https://doi.org/10.1080/03004430.2012.711599

Craig, L. (2006). Does father care mean fathers share? A comparison of how mothers and fathers in intact families spend time with children. *Gender & Society, 20*(2), 259-281. https://doi.org/10.1177/0891243205285212

Culp, R. E., Schadle, S., Robinson, L., & Culp, A, M. (2000). Relationships among paternal ınvolvement and young children's perceived self-competence and behavioral problems. *Journal of Child and Family Studies, 9*, 27-38. https://doi.org/10.1023/A:1009455514587

Deleş, B., & Kaytez, N. (2020). Investigation of the relationship between perception of fatherhood role of fathers with children in preschool period and father participation status. *Ekev Academy Journal, 84*(84), 101-116. https://doi.org/10.17753/Ekev1729

d'Orsi, D., Veríssimo, M., & Diniz, E. (2023). Father involvement and maternal stress: The mediating role of coparenting. *Int J Environ Res Public Health, 20*(8), 5457. https://doi.org/10.3390/ijerph20085457

Downer, J. T., & Mendez J. L. (2005) African american father involvement and preschool children's school readiness. *Early Education and Development*, *16*(3), 317-340. https://doi.org/10.1207/s15566935eed1603_2

Dunn, J. (2002). Sibling relationships. In P. K. Smith & C. H. Hart (Eds.), *Blackwell handbook of childhood social development* (pp. 223-237). Blackwell Publishing.

Edwards, S. (2021). *Process quality, curriculum and pedagogy in early childhood education and care* (OECD Education Working Papers No. 247). OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/eba0711e-en

Fantuzzo, J., & McWayne, C. (2002). The relationship between peer-play interactions in the family context and dimensions of school readiness for low-income preschool children. *Journal of Educational Psychology, 94*(1), 79-87.

Fantuzzo, J., Mendez, J., & Tighe, E. (1998). Parental assessment of peer play: Development and validation of the parent version of the Penn Interactive Peer Play Scale. *Early Childhood Research Quarterly, 13*(4), 659-676. https://doi.org/10.1016/s0885-2006(99)80066-0

Gürşimşek, I., Kefi, S., & Girgin, G. (2007). Investıgation of variables related with father involvement in early childhood education. *H. U. Journal of Education, 33*, 181-191.

Ihmeideh, F., M. (2014). Giving fathers a voice: Towards father involvement in early years settings. *Early Child Development and Care, 184*(7), 1048-1062, https://doi.org/10.1080/03004430.2013.842562

Işıkoğlu, N., & Bora İvrendi, A. (2008). Mothers and fathers' participation. *Pamukkale University Journal of Education, 24*(2), 47-57.

Jones, K. (2004). Assessing psychological separation and academic performance in non-resident-father and residentfather adolescent boys. *Child and Adolescent Social Work Journal, 21,* 333-354. https://doi.org/10.1023/B:CASW.0000035220.56477.19

Kandır, A., & Alpan, Y. (2008). The effects of parental behavior on the socio-emotional development in preschool. *Journal of Social Policy Studies, 14*(14), 33-38.

Karaca, N. H., Kaya, Ü. Ü., & Can Yaşar, M. (2019). Investigation of the relationship between father-child relationship and peer play behavior according to socioeconomic level of preschool children. *e-Kafkas Journal of Educational Research, 6*(4), 33-43.

Karaca, N. H., Uzun, H., & Metin, Ş. (2020). The relationship between the motor creativity and peer play behaviors of preschool children and the factors affecting this relationship. *Thinking Skills and Creativity, 38*, 100716. https://doi.org/10.1016/j.tsc.2020.100716

Kutluana, Ö., & Şahan, G. (2021). The role of fathers in the education of preschool children: A qualitative analysis. *Journal of Contemporary Administrative Science, 8*(1), 206- 231.

Kuzucu, Y. (2011). The changing role of fathers and its impact on child development. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, 4*(35), 79-91.

Lamb, M. E., & Lewis, C. (2010). The development and significance of father-child relationships in two-parent families. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (pp. 94-153). John Wiley & Sons Inc.

Levin, K. A., & Currie, C. (2010). Family structure, mother-child communication, father-childcommunication, and adolescent life satisfaction: A cross-sectional multilevel analysis. *Health Education, 110*(3), 152-168. https://doi.org/10.1108/09654281011038831

Lin, J., Litkowski E., Schmerold, K., Elicker, J., Schmitt, S. A., & Purpura, D. J. (2019). Parent-educator communication linked to more frequent home learning activities for preschoolers. *Child & Youth Care Forum*, *48*(5), 757-772. https://doi.org/10.1007/s10566-019-09505-9

MacDonald, K., & Parke, R. D. (1984). Bridging the gap: Parent-child play interaction and peer interactive competence. *Child Development, 55*(4), 1265-1277. https://doi.org/10.2307/1129996

MacDonald, K., & Parke, R. D. (1986). Parent-child physical play: The effects of sex and age of children and parents. *Sex Roles: A Journal of Research, 15*(7-8), 367-378. https://doi.org/10.1007/BF00287978

McBride, B. A., & Rane, T. R. (1997). Role identity, role investments, and paternal involvement: Implications for parenting programs for men. *Early Childhood Research Quarterly, 12*(2), 173-197. https://doi.org/10.1016/S0885-2006(97)90013-2

McLean, K., Lake, G., Wild, M., Licandro, U., & Evangelou, M. (2023). Perspectives of play and play-based learning: What do adults think play is?. *Australasian Journal of Early Childhood*, *48*(1), 5-17. https://doi.org/10.1177/18369391221130790

McWayne, C., Downer, J. T., Campos, R., & Harris, R. D. (2013). Father involvement during early childhood and its association with children's early learning: A metaanalysis. *Early Education & Development, 24*(6), 898-922. https://doi.org/10.1080/10409289.2013.746932

Mehall, K. G., Spinrad, T. L., Eisenberg, N., & Gaertner, B. M. (2009). Examining the relations of infant temperament and couples' marital satisfaction to mother and father involvement: A longitudinal study. *Fathering, 7*(1), 23-48. https://doi.org/10.3149/fth.0701.23

Menashe Grinberg, A., & Atzaba Poria, N. (2017). Mother-child and father-child play interaction: The importance of parental playfulness as a moderator of the links between parental behavior and child negativity. *Infant Mental Health Journal*, *38*(6), 772-784. https://doi.org/10.1002/imhj.21678

Mercurio, C. M. (2003). Guiding boys in the early years to lead healthy emotional lives. *Early Childhood Education Journal, 30*(4), 255-258. https://doi.org/10.1023/A:1023343825689

Moustafa, N. (2021). *Batı Trakya'da engelli çocuğa sahip azınlık ailelerinin profili* (Thesis No. 570193) [Master's thesis, Trakya University]. Council of Higher Education National Thesis Center.

Mwoma, B. T. (2009). *Paternal involvement in children's education: An implication of children's performance at preschool in Gucha District Kenya* [Master's thesis, Kenyatta University]. Kenya Education Research Database. https://kerd.ku.ac.ke/handle/123456789/1114

Nkwake, A. (2009). Maternal employment and fatherhood: What influences paternal involvement in child-care work in Uganda?. *Gender & Development, 17*(2), 255-267. https://doi.org/10.1080/13552070903009726

Paquette, D., StGeorge, J., Bigras, M., & Sarmiento, J. (2022). Predicting children's social adaptation and academic achievement from father-child preschool rough-and-tumble-play and father involvement in child schooling. *Current Psychology 42*(6), 30422-30435. https://doi.org/10.1007/s12144-022-04040-8

Park, S. Y., & Cheah, C. S. L. (2005). Korean mothers' proactive socialization beliefsregarding preschoolers' social skills. *International Journal of Behavioral Development, 29*(1), 24-34. https://doi.org/10.6115/ijhe.2012.13.1.39

Paulson, J. F., Dauber, S. E., & Leiferman, J. A. (2010). Parental depression, relationship quality, and nonresident father involvement with their infants. *Journal of Family Issues, 20*(10), 1-22.

Pekel Uludağlı, N. (2017). Baba katılımında etkili faktörler ve baba katılımının baba, anne ve çocuk açısından yararları. *Türk Psikoloji Yazıları, 39*(20), 70-88.

Pellegrini, A. D., & Smith, P. K. (1998). The development of play during childhood: Forms and possible functions. *Child Psychology & Psychiatry Review, 3*(2), 51-57. https://doi.org/10.1017/S1360641798001476

Pettit, G., S., Brown, G., E., Mize, J., & Lindsey, E. (1998). Mothers' and fathers' socializing behaviors in three contexts: Links with children's peer competence. *Merrill-Palmer Quarterly, 44*(2), 173-193. https://www.jstor.org/stable/23093665

Polenski, T. A. (2001). *Child characteristics and relations in the family as predictors of peer relationships* [Doctoral dissertation]. University of Pittsburg.

Robinson, E. L., StGeorge, J., & Freeman, E. E. (2021). A systematic review of father-child play interactions and the impacts on child development. *Children*, *8*(5), 389. https://doi.org/10.3390/children8050389

Ross, H., & Howe, N. (2008). Family influences on children's peer relationships. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups* (pp. 508-527). The Guilford Press.

Sasaki, T., Hazen, N. L., & Swann, W. B. (2010). The supermom trap: Do involved dads erode moms'self-competence?. *Personal Relationships, 17*, 71-79. https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01253.x

Schneider, M., Falkenberg, I., & Berger, P. (2022). Parent-child play and the emergence of externalizing and internalizing behavior problems in childhood: A systematic review. *Frontiers in Psychology*, *13*, 1-13. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.822394

Sevinç, M. (2004). *Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun.* Morpa Kültür Yayınları.

Seyrek, H., & Sun, M. (1991). *Okulöncesi eğitimde oyun.* Müzik Eserleri Yayınları.

Shafiq, M. (2010). *Anne çocuk bağlaması ve aile durumu* (Thesis No. 260443) [Medical specialization thesis, Hacettepe University]. Council of Higher Education National Thesis Center.

Shorer, M., & Leibovich, L. (2020). Young children's emotional stress reactions during the COVID-19 outbreak and their associations with parental emotion regulation and parental playfulness. *Early Child Development and Care*, *192*(6), 861-871. https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1806830

Sımsıkı, H., & Şendil, G. (2014). Development of father involvement scale (FIS). *Electronic Journal of Social Sciences, 13*(49), 104-123. https://doi.org/10.17755/esosder.23977

Slaughter, J., & Nagoshi, C. T. (2020). Testing a contextual model of effects of father involvement on child behaviors. *Child Adolescent Social Work Journal, 37*, 547-556. https://doi.org/10.1007/s10560-020-00649-5

Stearns, P. N. (2019). Happy children: A modern emotional commitment. *Frontiers in Psychology, 10,* 2025. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02025

Suh, G. W. (2017). The Influence of marital satisfaction on child's peer-play behavior and problem behavior: the mediated effects of father's and mother's parenting behavior. *Korean Journal of Child Studies, 38*(6), 79-91. https://doi.org/10.5723/kjcs.2017.38.6.79

Sullivan, V., Coles, L., Xu, Y., Perales, F., & Thorpe, K. (2020). Beliefs and attributions: Insider accounts of men's place in early childhood education and care. *Contemporary Issues in Early Childhood*, *21*(2), 126-137. https://doi.org/10.1177/1463949120929462

Şahin, F. T., Çoşgun, A. A., & Aydın Kılıç, Z. N. (2017). An investigation of fathers' opinions about spending time with their children. *GUJGEF, 37*(1), 319-349.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson.

Tamis LeMonda, C. S., Užgiris, I. Č., & Bornstein, M. H. (2002). Play in parent-child interactions. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Practical issues in parenting* (pp. 221-241). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Tezel Şahin, F., & Özbey, S. (2007). The importance of father involvement in parent education programs. *Society and Social Work, 18*(1), 39-48.

Torres, N., Veríssimo, M., Monteiro, L., Santos, A. J., & Pessoa e Costa, I. (2013). Father involvement and peer play competence in preschoolers: The moderating effect of the child's difficult temperament. *Family Science, 3*(3-4), 174-188. https://doi.org/10.1080/19424620.2012.783426

Uygun, N., & Kozikoğlu İ. (2019). The investigation of children's play behaviors attending preschool education institutions. *Anadolu Journal of Educational Sciences International, 9*(2), 787-817. https://doi.org/10.18039/ajesi.582075

Uzun, H., & Baran, G. (2019). Examination of relationship between preschool children and their fathers according to some variables. *Mersin University Journal of the Faculty of Education, 15*(1), 47-60. https://doi.org/10.17860/mersinefd.518207

Varol, V., Kılıç, M., Yılmaz Çelik, H., Güneş, M., & Varol, M. (2023). Okul öncesi dönemde aile katılım çalışmalarına anne ve babaların katılım düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, 9*(19), 157-177. https://doi.org/10.59304/ijhe.1219001

Veríssimo, M., Santos, A. J., Vaughn, B. E., Torres, N., Monteiro, L., & Santos, O. (2011). Quality of attachment to father and mother and number of reciprocal friends. *Early Child Development and Care, 181*(1), 27-38. https://doi.org/10.1080/03004430903211208

Watson, R. (2015). Quantitative research. Nursing standard. *Official newspaper of the Royal College of Nursing, 29*(31), 44-48. https://doi.org/10.7748/ns.29.31.44.e8681

Wilson, K. R., & Prior, M. R. (2011). Father involvement and child well-being. *Journal of Paediatrics and Child Health, 47*(7), 405-407. https://doi.org/10.1111/j.1440-1754.2010.01770.x

Xu, Y., Huang, H., & Cao, Y. (2020). Associations among early exposure to neighbourhood disorder, fathers' early involvement, and children's internalizing and externalizing problems. *Journal of Evidence-Based Social Work, 17*(5), 558-575. https://doi.org/10.1080/26408066.2020.1782302

Yokuş, G., & Konokman, G. Y. (2019). Analyzing pre-school children's play behaviors according to a variety of variables. *Kastamonu Education Journal, 27*(3), 1141-1148. https://doi.org/10.24106/kefdergi.2722

Yoleri, S. (2022). Examination of variables affecting father involvement in the preschool period. *Uşak University Journal of Educational Research, 8*(2), 1-9. https://doi.org/10.29065/usakead.1099707

Zanoni, L., Warburton, W., Bussey, K., & McMaugh, A. (2013). Fathers as 'core business' in child welfare practice and research: An interdisciplinary review. *Children and Youth Services Review, 35*(7), 1055-1070. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2013.04.018

Zhang, J., Liu, Y., & Hu, T. (2021). A meta-analysis of the relationship between father involvement and problem behaviour among preschool children. *Early Child Development and Care, 191*(11), 1802-1824. https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1679127

Zigler, E. F., Finn Stevenson, M., & Hall, N. W. (2002). *The first three years & beyond: Brain development and social policy.* Yale University Press.